

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franklanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefranklanski pizem ne sprejemamo. Izdaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din. za tisočstotno 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. šek. rač. 11.153. Telefon 4586

Izvenšolsko delo

Zopet in zopet se moramo vračati na ta pereči problem učiteljskega poklica. Delo v šoli je normirano po šolskem zakonu, podrobno določeno po učnih načrtih ter kontrolirano po oblastnih strokovnjakih. Vse te mere varujejo učitelja vsaj v splošnem pred samostojnim poseganjem neodgovornih činiteljev v vršitev njegovih poklicnih dolžnosti. Vse drugače pa se nam predstavlja vprašanje učiteljevega izvenšolskega dela. O kakem normiranju, ki bi bilo vredno tega imena, ni mogoče v tem pogledu niti govoriti, ne glede na to, da si takega normiranja učiteljstvo toliko iz osebnih, kolikor iz stvarnih razlogov nikdar ni in ne bo želelo.

Iz splošnega kaosa bi mogli za enkrat izluščiti samo eno nesporno resnico in ta bi bila, da je učiteljevo izvenšolsko delo nujno potrebno, kajti to delo predstavlja vzmet narodnega napredka na vseh kulturnih področjih. Niti eden učitelj, ki se še čuti kot sestavni del ljudskega občestva, in ki v njem še ni zamrla zavest socialne odgovornosti, se ne bo mogel in smel odtegniti dolžnostim, ki jih ima do ljudstva tudi izven sten svoje učilnice.

To dejstvo se nam zdi neoporečno in nam daje zato najsolidnejšo osnovo za razpravljanje o tem vprašanju. Mnenje slovenskega učiteljstva je torej, da je njegovo delo izven šole za gospodarski in kulturni napredek slovenskega naroda nujno potrebno, zato ga bo učiteljstvo vršilo vse dotlej, dokler se bo smatralo soodgovorno za ta napredek.

To svojo zavest odgovornosti izpričuje slovensko učiteljstvo od vsega početka, ko je stopilo kot stan v narodni kolektiv. Nepristranska sodba je že nešteto krat ugotovila potrebo in korist njegovega izvenšolskega dela, nepristranski in zgolj narodno čuteči ljudje morajo tudi danes brez pridržkov priznati, da sloni velika večina izobraževalnega dela med slovenskim narodom na učiteljskih ramenih.

Komur je resnično mar napredek ljudske prosvete, kdor je torej pravi prijatelj našega ljudstva, mora samo želeči, da se učiteljsko izvenšolsko delo ne omejuje, marveč poglablja, razširi in smotrno organizira. In ne samo to: to delo bi se moralo zaščititi in pospeševati, učitelj kot javni delavec bi moral uživati izrecno priznanje vseh prijateljev narodnega napredka.

To bi bilo edino na mestu — ne zaradi učitelja, ki si s tem delom požrtvovalno nalaga na svoja pleča težke naloge in dolžnosti, zvezane z veliko odgovornostjo napram ljudstvu in zgodovini, marveč zaradi stvari same, zaradi slovenskega ljudstva in njegovega mednarodnega položaja v gospodarskem in kulturnem pogledu, zaradi njegove življenjske zmoglosti.

Naj ugotovimo predvsem, da gleda slovensko učiteljstvo to vprašanje prav s tega zorišča. Vse njegovo stremenje zadnjih let je šlo za to, da postavi težišče svojega dela na nevtralnem, zgolj narodno osnovo, daleč od vsakega partizanskega partikularizma.

Nočemo sicer tajiti v tej zvezi, da se še dobe tudi med našim stanom posamezniki, ki si ne morejo predstavljati izvenšolskega dela brez partijskih navodil, toda ogromna večina učiteljstva, združena v nevtralni, nepolitični stanovski organizaciji, gleda že danes na te svoje tovariše kot na petrefakte iz davčnih dni. Iz nečestitih enunciacij, skrbno pripravljenih v tečajih za učiteljsko izvenšolsko delo, je vsa slovenska javnost, ki je dobre volje, obveščena o organizacijskih smernicah v tem pogledu. Naše delo naj gre za to, da se dvignejo gospodarske in kulturne osnove našega naroda. Od tega izboljšanja stanja bodo sicer črpale svoje koristi lahko vse politične stranke, okoristil se bo z njim pa predvsem slovenski narodni kolektiv.

Če podajemo s tem slovenski javnosti to izjavo, nam bodi dovoljeno, da postavimo prav tej javnosti nujno vprašanje: Katera slovenska politična skupina se upa postaviti tako pojmovanemu učiteljskemu izvenšolskemu delu svoj veto? Slovenski učitelji imamo na tem področju že toliko in tako raznovrstnih izkušenj, da ne bomo nikdar več pristali na to, da bi nam katera koli partija predpisovala svoje gledanje na stvarno in formalno stran našega izvenšolskega dela.

Veliko učiteljsko zborovanje

11 učiteljskih društev proslavlja 70 letni jubilej učiteljske organizacije — Pomemben nagovor podpredsednika JUU Stepana Kranjčevića — Važni predavanja — Utemeljeni sklepi

Sedemdeset let je že minilo od tistih časov, ko so naši predniki v najtežjih razmerah postavljali temelje slovenski učiteljski organizaciji. Sedemdeset let, kako kratka doba je to v razvoju kakega naroda, in tudi v razvoju posameznega stanu ne pomenja mnogo. Toda za slovenskega učitelja pomeni zadnjih sedemdeset let ono važno razdobje, ko se je učiteljski stan razvil iz onega poniževalnega stališča cerkovnika, ki je opravljal »tudi« posle učitelja, v pravega narodnega učitelja, pomenja tudi čas, ko je učiteljstvo s svojo organizacijo v prvi vrsti prispevalo k dvigu ravni slovenskega šolstva in si priborilo ugled in spoštovanje med ljudstvom. Zgodovinskemu razvoju in pregledu ter primerjanju uspehov stanovske učiteljske organizacije je veljalo to veliko učiteljsko zborovanje.

Nad 900 učiteljev in učiteljic enajstih sreskih društev se je zbralo v soboto v dvorani kina Matice v Ljubljani. Do zadnjega kotička zasedena je nudila kaj lep pogled na veliko število učiteljstva, ki je prihitelo na to zborovanje, gnano po močni zavesti solidarnosti in uvidevanju potrebe po močni stanovski organizaciji. Z učiteljstvom so prišli tudi g. sreski nadzorniki Drnovšek, Ločniškar, Mikuš in Fink ter učiteljska veterana tov. Toman iz Moravč in Hiti iz Kamnika. Izvršni odbor JUU je zastopal podpredsednik tov. Štefan Kranjčević, prisotno je bilo tudi celotno vodstvo ljubljanske sekcije. Prišel je tudi prijatelj učiteljstva dr. Gogala. Zbrano učiteljstvo je prav pristočno pozdravilo svoje goste, katerim ni pošiljalo nikakih posebnih povabil.

Predsednik zbora tov. Jože Zupančič, ki je vse prav pristočno pozdravil, se je v uvodu spomnil tudi pred kratkim umrlega tovariša Matija Pelka in naglasil pomen tega velikega učiteljskega zborovanja. Med drugim je tudi rekel:

Družni nas zavest, da smo si vsi bratje in sestre. Smo nosilci plemenitih idej in borci za napredek in prosveto. Država in narod sta nam izročila vzgojo bodočih generacij. Smatramo to za najlepše priznanje našemu stanu.

Z zborovanja so bile poslane posebne brožavke predsedniku ministrskega sveta Dragi Cvetkoviču, prosvetnemu ministru Stevanu Čirču, predsedniku senata dr. Antonu Korošču, predsedniku skupščine Simonoviču in izvršnemu odboru JUU.

Podpredsednik učiteljskega združenja tovariš Kranjčević, ki je opravičil obolelega predsednika tov. Dimnika, je imel sledeč

POMEMBEN NAGOVOR:

Drage tovarišice in tovariši!

Z mešanimi občutki in mislimi sem se odpravil na ta vaš jubilejni sestanek, ker sem se zavedal, da moram misliti na vlogo in nalogo nas učiteljev v narodnem življenju, v narodovi borbi za boljše življenje in za toplejšo mesto pod soncem, danes ko se — kot sem nedavno čital dobro formulirano — trhla preteklost, ki se ji ne da umreti, bori z boljšo bodočnostjo, ki je začela rasti iz sedanosti.

Učitelji smo se združili v svoji stanovski organizaciji zaradi tega, da delamo za svoje pravne in gmočne interese. To je upravičeno, ker tudi vsak poedinec in vsak stan ima pravico boriti se zase in za svoje. Toda mi bi bili ne samo pravi sebičnejši in slabi rodoljubi, nego tudi nerazsodni ljudje, če bi v svoji organizaciji mislili izključno nase, ker samo nerazsodni posameznik in kratkoviden stan more smatrati, da bo svoje interese mogel zaščititi in pospeševati sam, brez povezanosti z ostalimi, s katerimi živi skupaj in deluje, da bo boljše stan svoje stanje neodvisno od tega ali se bo, odnosno se ne bo dvigal življenjski standard njegove ožje in širše okolice.

Učitelji nismo bili nikoli taki sebičnejši, tako slabi rodoljubi in tako nerazumni ljudje. Vedno smo se zavedali, da je naš napredek tesno povezan z napredkom našega naroda in da moremo iskati in najti svojo srečo samo v tesni povezanosti s svojim narodom: v njegovem napredku in njegovih sreči.

Nisem prišel semkaj, da vas slovenske učiteljice in učitelji, ki ravno ob tej priliki slavite 70 letnico svojih prvih učiteljskih društev v Sloveniji, učim naloge učiteljske stanovske organizacije, zato Vas prosim, da teh nekaj mojih besedi razumete samo kot odmev onih misli, za katere sem občutil potrebo, jih z vami deliti in skupno z vami ugotoviti njihovo pravilnost.

Ko govorim o tesni povezanosti učitelja z narodom, mislim na to kako je učitelj prvi od vse inteligence že s svojim delom prisiljen opazovati, kako ljudje živijo, kako stanujejo, kako se hranijo, kako se oblačijo in kako delajo, pa tudi kaj za to svoje delo dobivajo. Mi smo že po svojem položaju in neposredni bližini z narodom prisiljeni, da svojo

ljubezen do domovine ne smatramo za romantično navdušenje za divne gorske kraje ali za prekrasna jezera, nego nas kruta potreba sili da pod besedo domovina razumemo one svoje, največkrat lačne in slabo oblečene otroke, ki jih vsak dan vidimo pred seboj, iz katerih naj bi pod našim pravišnim vplivom s časom postali ljudje, državljani, osnovni temelji države, kakor tudi njihove roditelje, ki večinoma v težkem napornem delu preživljajo življenje in se brigajo kako bi si priborili najpotrebnejše zase in za svoje otroke.

Zaradi tega skrbimo v svoji organizaciji tudi za to kako naš narod živi, in predvsem vi, slovenski učitelji prednjačite v tem nam vsem, ker marljivo proučujete življenjske pogoje svojega naroda, svojih učencev in objavljate rezultate tega proučevanja v svojem izvirnem listu »Prosveta«. Po mojem mišljenju je to — poleg našega rednega dela v šoli najrodoljubnejši posel, ki ga more učitelj v današnjem času vršiti.

Toda s tem naše delo še ni izčrpano. — Številni in raznovrstni so posli na narodnem polju, ki jih vrši učiteljstvo z veseljem in razumevanjem, z ljubeznijo in navdušenjem. — Ono je duša mnogih društev, je ustanovitelj narodnih knjižnic in ljudskih predavanj, gospodinjstev in kmetijskih tečajev itd.

Vse to dela učitelj rad v prepričanju, da vrši svojo dolžnost.

Lahko bi se reklo — da je od tega dela še važnejše, ali točneje rečeno, da je vse ono prepojeno s tistim duhom, ki navdaja učitelja kot učitelja in kot človeka, z duhom, ki mu ga je ustvarila družabna atmosfera v kateri je odrasel in v kateri je vzgojen. Skratka, samo učitelj, ki ga je ustvarila duhovna tradicija njegovega naroda, ki je prežet z ideali svoje zajednice in po njih dela in živi, samo tak učitelj bo pravi učitelj. To je zelo dobro vedel tudi Dostojevski, ko je leta 1873. zapisal v skrb za svoj narod in za rusko državo v časopisu »Grazdani« v članku »Maštanja i sanje« sledeče:

Za prosveto je treba letno potrošiti najmanj toliko, kolikor za vojsko, ako hočemo dohiti katero od velikih držav ...

Pazite, jaz cenim vse po denarju, ali je to pravilno presojanje? Z denarjem se ne more kupiti vse ... Z denarjem lahko zgradite n. pr. šole, toda učitelje ne boste takoj našli. Učitelj, to je posebna stvar: Narodni, nacionalni učitelj se oblikuje, stoletja. Podpirajo ga neštete izkušnje. Ali pa, recimo ustvarili boste z denarjem ne samo učitelje nego tudi učenjake; pa kaj? Ljudi vendar ne boste naredili. Kakšne koristi bi imeli od tega, ako je nekdo učenjak, če pa ne zna delati. Pedagogiko bo n. pr. preučil tudi s katedra bo izvršno predaval pedagogiko, toda sam le ne bo postal pedagog. Ljudje, ljudje — to je glavno. Ljudje so dražji od denarja. Ljudi ne morete kupiti na kakem trgu za denar, ker se oni ne prodajajo in ne kupujejo nego se oblikujejo skozi stoletja ...

Človek z idejami in svobodno vedo, človek neodvisne delavnosti se ustvarja šele z dolgim samostojnim narodnim življenjem, s stoletnim njegovim mučnim delom, kratko rečeno, ustvarja se s celim zgodovinskim življenjem kake države ...

Meni se dozdeva, da celo tudi kak najsiromasnejši učitelj, tudi ta bi mogel zelo mnogo narediti in to izključno s svojo iniciativo, samo ako bi hotel. Stvar je tudi v tem, da je tu potrebna osebnost, značaj, potreben je človek dela in tak, ki je v resnici sposoben, da nekaj hoče ...

Dozdeva se mi, da ni treba posebej poudariti kako nespodbitna resnica je to. Mislim, da ne boste nasprotovali trditvi, da je tudi učitelj samo — človek in kot človek podvržen vsem ljudskim slabostim. Prav tako se boste strinjali z menoj ako poudarim, da je največji interes naroda, da je naš učitelj tak kakršnega si ga za svojo veliko domovino želi Dostojevsky: da je značaj, človek dela, iniciative, sposoben da nekaj hoče. Ker samo tak učitelj nam lahko jamči, da bo svoje odgovorno delo zadovoljivo vršil.

Ako je tako — a drugače nikakor biti ne more — tedaj bi vsakdo sklepal, da bodo vsa prizadevanja naše družbe in naših oblasti stremela za tem, da se tak učitelj vstvarja. Saj v njegove roke dajejo roditelji, daje narod, daje država največji svoj zaklad otroke, bodoče svoje državljane. V navadnem življenju, ko imamo nekaj vrednega n. pr. dober kos blaga ali usnja, pazimo dobro, vprašujemo in se informiramo, kateri krojač, čevljar je dober ali najboljši, da nam ne pokvari usnja ali blaga. Toda kako neznatna in nič vredna drobnica je kosček blaga nasproti vrednosti enega samega otroka, enega človeka, katerega izoblikovanje je prepuščeno našim rokam.

Pa kaj smo videli v zadnjih nekaj letih, kakor da se je vse zarotilo in zedinilo

VSEBINA:

Izvenšolsko delo.

Veliko učiteljsko zborovanje.

Zenstvo za našo družino.

Redno napredovanje učiteljstva.

Naše šolstvo in prosveta.

Kako je Karadorde učitelje cenil.

Lep uspeh kmečko-nadaljevalne šole v Križevcih.

Splošne vesti. — Učiteljska tiskarna. —

Kaj vse pišejo. — Mladinska matica. —

Šolski radio. — Učiteljski pevski zbor. —

Stanovska organizacija JUU.

okoli tega, kako bi se učiteljstvo čim bolj pokvarilo, kako bi se mu odvzela vsaka volja za delo, kako bi se mu zlomil karakter, kako mu odvzeti iniciativnost in vsak ponos samostojne človeške osebnosti.

Mi smo se zbrali v svoji stanovski organizaciji, da pomagamo sebi kot stanu, ali — kakor sem že naglasil, da delujemo po svojih najboljših sposobnostih z vso voljo in poletom za svoj narod, za njegovo boljšo bodočnost. Pa kaj smo čakali? Samo zato, ker smo branili svojo stanovsko neodvisnost pred vsakim vplivom, ker nismo hoteli služiti nikomur, samo zato smo bili preganjani, zapostavljeni, premeščani, tako da je še pravi čudež, da nismo — klonili.

Vi veste, in tudi jaz vem, kako se učitelj, ki je samo človek, čisto zelo težko upira skušnjavam. Z ene strani mu preti preganjanje, a z druge se obljublja boljše mesto, upravičeni in nadzorniški položaji, dohodki in beneficije in ali je potem čudno, ako mnogi popustijo. Ni! Samo vprašanje je ali je to delo, ki lahko koristi naši splošni stvari, narodu, domovini? Vprašanje je, ali ni to delo rodilo ravno nasprotno od tega kar se je hotelo doseči.

Recite mi, kako bo učitelj, ki so ga razmere prisilile, ki je popustil zaradi slabosti — naredil nekaj, radi česar mora sam sebe prezirati, kako bo on vedrega lica in ponosno stopal pred otroke in jim govoril o vzvišenih etičnih stvareh? Kako bo človek, ki je pogazil svoje prepričanje, ki se je prodal za voljo kakega dobičkarja vzgajal ljudi s prepričanjem, krepkega in nezlomljivega karakterja, ki se ne bodo umaknili pred nobeno zapreko, ki se bodo zaperstavili vsaki skušnjavi! To naj premisli vsakdo, ki lahko odloča in vpliva na vzgojo našega narodnega učitelja, na njegovo notranje formiranje, na njegovo razpoloženje in nazadnje na njegovo zgraditev. To mora premisliti vsakdo, ki ima v svojih rokah usodo učiteljstva in to prej nego se odloči za njegovo premestitev, za napredovanje ali zapostavljanje. Ako bo na to mislil in se spomnil kako zelo za otroke lahko nastane zaradi ogorčenja človeka, ki se zaveda — ne tega da ni ničesar kriv, nego da je zaslužen za narod in domovino — prepričan sem da bi izostale mnoge prenaplajene odločbe, da bi bilo marsikatero zelo preprečeno.

Drage tovarišice in tovariši vsi dobro vemo kako težke čase imamo za seboj. Znano vam je kakor vsemu ostalemu učiteljstvu od Triglava do Vardarja, kako težko borbo smo morali vzdržati zadnja leta svojega društvenega življenja, samo zato ker smo se trdno odločili obvarovati in ohraniti neodvisnost svoje stanovske organizacije.

Toda ta borba, hvala bogu, pripada danes že preteklosti. Ne čudite se mojemu optimizmu, ker ni neomejen. Ako rečem, da naša borba za neodvisnost naše stanovske organizacije pripada preteklosti, nisem s tem rekel, da je izključena vsaka možnost, da se ta obnovi, da se ponovno pokaže kruta potreba po njej. Ne! S tem sem rekel samo to, da smo danes v srečnem položaju, ker smo dobili vrhovnega šefa prosvetne uprave, ki je, že pred našim prepričevanjem prišel do spoznanja o potrebi omenjene neodvisnosti naše stanovske organizacije, in ki je že po svojem prepričanju in po svojih volilnih mislih smatral, da je neodvisnost učiteljske stanovske organizacije osnovni življenjski pogoj za njen obstanek in razvoj, da je spontano, iz globine svoje duše izjavil, da dokler je on na mestu prosvetnega ministra, preneha in mora prenehati vsak vpliv posvetnih oblasti na stanovsko organizacijo.

Poudarjam samo eno značilnost našega novega prosvetnega šefa, njegov poziv v pročiščenju razpravi v narodni skupščini, da naj se kritizira njegovo delo sedaj, dokler je na oblasti, a ne kasneje, ko bo odšel odšel. Ako ne bi bilo nič drugega, nego to, bi morali za zaupanjem gledati vanj. Prepričan sem, da naš sedanji g. minister ne zahteva hvale. Toda prav tako mislim, da imam pravico verovati, da je tudi njemu, kakor vsakemu človeku veliko od tega, da se priznava njegovo iskreno prizadevanje in stremljenje in da se mu pri tem pomaga.

KONFEKCIJA PAULIN

L J U B L J A N A
ŠELENBURGOVA ULICA 1

nudi največjo izbiro damskih plaščev, kostumov in oblek
Aktivnim učiteljicam tudi na ugodno obročno plačilo

Mnoga vprašanja je treba rešiti, številne težkoče je treba premagati. Mislimo na to, da tudi ljudje na najvišjih mestih največkrat ne morejo brez ovir izvesti in ustvariti svoje najboljše zamisli. Vedno se najdejo posamezniki, ki tako izvedbo ovirajo. Verjame, da se boste strinjali z menoj, a to je tudi mišljenje našega tov. Dimnika, ako smatram, da je naša prva dolžnost popolnoma verovati svojemu prosvetnemu šefu, mu iskreno pomagati s svojim sodelovanjem in z obnovljeno vero v boljše dni podati se na svoje težko in odgovorno delo.

telja, ki zavzema vedno vidnejše mesto v družbi in v narodnem življenju. Za živahno podano in obsežno poročilo je žel nedeljeno pritrjevanje vseh navzočih.

Nato je sledil referat ped. vodje Bezi-grajske poizkusne šole tov. Kobilice Rudolfa. V svojem referatu »Problem učnih načrtov v ljudski šoli« je podal najprej zgodovinski pregled veljavnosti raznih učnih načrtov pred l. 1918. in po osvoboditvi. Pojav novih pedagoških stremeljenj in poizkusnih razredov je vstvaril pravo zmedo. Zaradi jasnosti je podčrtal nekaj najkarakterističnejših

Sedanja razdelitev ljudskih šol v nižje in višje narodne šole naj se ukine. Narodne šole naj se organizirajo zopet v eno-, dvo-, tro- itd. — do osemrazrednice. Po tej reorganizaciji naj se narodne šole porazdelijo po življenjskih pogojih, v katerih žive otroci in narod (gospodarske panoge; kmetijstvo, sadjarstvo, vinogradništvo, trgovina, obrt in industrija ter soc. stanje) v posamezne tipe. Šele tedaj, ko bodo enkrat tipizirane vse narodne šole, se bo lahko pričelo tudi z izdajanjem dobrih učnih knjig za posamezne tipe, ki bodo šele tedaj imeli lahko neko trajno vrednost. Izdajanje učnih knjig, kot se vrši danes leto za leto brez stalnih učnih načrtov, moramo smatrati za brezsmiselno in škodljivo za pravljanje narodnega premoženja in nesocialno ravnanje z revnejšimi sloji naroda.

Zdi se nam, da bo zgoraj omenjena pot, kako priti do dobrih in sodobnih razmeram in potrebam odgovarjajočih načrtov za narodne šole, najprikladnejša ter šele naknadno izdajanje učnih knjig najpriljudnejše in najsmotrnejše. Prepričani smo, da bo zato ta pot tudi za vso nadaljnjo zgradbo pedagoške kulture na naših narodnih šolah dobra in primerna.

Na predlog tov. Koprive je bila sprejeta sledeča

resolucija.

Učiteljstvo 11 sreskih društev JUU, zbrano 11. marca 1939, v Ljubljani na proslavi 70 letnice prvih začetkov slovenske učiteljske organizacije sprejema sledečo resolucijo:

Ženstvo za našo družino

Članice slovenske sekcije Jugoslovanske ženske zveze so zborovale v soboto, 1. t. m. v dobro zasedeni dvorani Delavske zbornice v Ljubljani. Obravnavale so pereče vprašanje obstoja naše družine v sedanjem položaju, dotaknile so se dolgov drž. nameščencev ter se zanimale za dostojen življenjski minimum. Izčrpno poročilo o stanju današnje družine je podala predsednica ga. Mira Engelmanova. Družina danes nima vseh pogojev, da bi oblikovala svoje člane, kakor je to njena naloga, ker je kruhoborska. Z odtegljaji in drugimi uredbami (celibat za učiteljice) je bila potisnjena v položaj, ki oznanjuje slabo bodočnost. Vznemirjajoče je dejstvo padanja rojstev, katastrofalna je smrtnost našega naraščaja. Zlasti med železniškimi družinami, med družinami upokojujencev in poštinih uslužbencev najdemo drastične primere bede. Take razmere rode bolezen in nezadovoljstvo. Predsednica se je dotaknila tudi problema službene razbremenitve zlasti pri železničarjih in problema naše mladine.

Naš materialni položaj je postal spričo vseobsega porasta cen nevzdržen, zato je potrebno, da kraljevska vlada nujno pristopi k povišanju naših prejemkov na eksistenčni minimum. Odpraviti je treba vse razlike med prejemki učiteljev in poročenih učiteljic. — Osebnih dokladov upokojujencev je izenačiti z dokladami aktivnih uslužbencev. Vrniti je treba rodbinsko doklado za ženo, in povišati doklado za otroke.

Pri napredovanjih je učiteljstvo zapostavljeno za vsemi ostalimi strokami državnih uslužbencev, s čemer je težko materialno oškodovano. Ministrstvo prosvete naj nujno reši vse, za napredovanje vlozene prošnje. — Pri izvajanju napredovanj naj se strogo izvajajo določila o rangnih listah. Izključiti je treba vsako zapostavljenost in vse protakcije, ki vzbujajo v naših vrstah nejevoljo in odpor.

Vsem učiteljem in učiteljicam, ki so bili po službeni potrebi premeščeni brez krivde in brez disciplinske preiskave, naj se popravi krivica s tem, da se po službeni potrebi premeste na prvotna mesta in se jim da materialna odškodnina.

Tov. Lukičeva je poročala o akciji za pomoč otrokom iz obmejnih krajev. Podala je podroben pregled uspehov akcije. Ker nekatere poverjenice še niso poročale odboru o uspehu zimске pomoči, jih prosi, naj to store nemudoma.

Tov. Tavčar Ludvik predlaga še, naj banska uprava podpre prvenstveno le obmejne šole, nakar je bilo uspelo zborovanje ob 12,15 zaključeno.

resolucijo:

1. da se prejemki državnim in javnim nameščencem, upokojujencem in delavcem zvišajo v toliko, da bodo dosegli dostojen življenjski minimum in da si bodo mogli mladi nameščenci ustvariti družino;

2. da se vrnejo rodbinske doklade za ženo in povišajo doklade za otroke;

3. da so vrnejo draginjske doklade vsem javnim nameščencem, tudi poročenim ženam.

Redno napredovanje učiteljstva

V narodni skupščini je poslanec g. Dolenc med razpravo o aktualnih prosvetnih zadevah rekel glede napredovanja učiteljstva naslednje: »G. minister, mnogo se govori o tem, da bi bilo z ozirom na naraščajočo draginjo umestno prilagoditi prejemke drž. uslužbencev, ki so zlasti v nižjih plačilnih skupinah silno, silno skromni. Opozoril bi pa gospoda ministra na en način izboljšanja prejemkov, ki je v prvi vrsti odvisen od njega samega. Gospod minister, skrbite za to, da bodo učitelji, ki so izpolnili pogoje za napredovanje, tudi redno napredovali. Danes se dogaja večkrat to: uradnik z odlično kvalifikacijo je izpolnil vse pogoje za napredovanje, v svojem delokrogu, je res storil ne samo to, kar mu je veleval stan, ampak kar je mogel. Priđe čas napredovanja. Pa čaka mesec in mesec, morebiti več kot leto dni in ne sme misliti na škodo, ki se mu godi, če noče kvariti svojih moči z jezo. Gospod minister, do uradnikov, ki so v izvrševanju svojih dolžnosti do države kavalirski, naj bo tudi ministrstvo kavalirsko. Ne dopuščajte, g. minister, da se zagrenjujejo ljudje, ki tega niso zaslužili. To so tako samo po sebi umevne stvari, da bi žele, da bi v naši javnosti nikdar več ne bilo treba o tem govoriti.«

Govor poslanca g. Dolenca potrjuje upravičenost naših teženj po zvišanju prejemkov in boljšem napredovanju. Krivica se godi vsem, ki so izpolnili vse pogoje za napredovanje ter vrši svojo službo vestno in marljivo. Poudarek, da morajo čakati učitelji mesec in mesec morebiti več kot leto dni ni še zadosten. Stanje je namreč še veliko žalostnejše in huje. Učiteljstvo napreduje izmed vsega uradništva najslabše. Stotine učiteljev čaka na napredovanje tudi po več let. Radi ilustracije navajam tukaj statistiko učiteljstva, ki čaka na napredovanje.

Skupina iz leta:	1931.	1932.	1933.	1934.	1935.	Skup.
Koliko let v skup.?	8	7	6	5	4	
Čaka na napred.:	5	4	3	2	1	
VI.	560	130	250	100	70	1110
VII.	—	150	310	230	100	790
VIII.	30	260	200	170	110	770
IX.	50	160	140	110	50	510
prapr.	—	—	60	220	100	380
	640	700	960	830	430	3560

Statistika, ki sem jo napravil ni povsem točna, ker je nekaj učiteljstva med tem časom napredovalo. Če odštejemo od gornjih

vsot 20 % (več jih medtem časom ni napredovalo!), vidimo, da čaka na napredovanje nad:

5 let	512 učiteljev(-ic)
4 leta	560
3 leta	768
2 leti	664
1 leto	334

Skupaj torej 2838. In četudi odračunamo kandidate za V. skup. (ki morajo poleg 3 efektivnih let imeti 3 odlične ocene, 30 let službe in 55 let starosti) ostane porazna številka 2000! ali približno 50 % slovenskega učiteljstva. Ni čuda, da je toliko zagrenjenosti med nami. Prvič so prejemki pod eksistenčnim minimumom, drugič mora učiteljstvo še čakati leta in leta na napredovanje. K tem dvem točkam moramo prišteti še 1 letno dobo čakanja na višje prejemke. Pravilno je poudaril g. poslanec: Če ni v proračunu predvideno zvišanje obupno nizkih uradniških in učiteljskih prejemkov (upamo, da bo med proračunskim letom našla vlada potrebna sredstva, da zasužura uradništvu prejemke, ki bodo v skladu z draginjo in finančno močjo države!), tedaj je nujno potrebno, da učiteljstvo redno in takoj napreduje in dobi takoj tudi višje prejemke.

Posebno še moram spomniti na brezupni položaj, v katerem se nahaja učiteljstvo v nižjih položajnih grupah. Napredovanje učiteljstva IX. skupine in pripravnikov je življenjske važnosti. Baš pred par dnevi sem slišal pripravnika, ki je prosil neko vplivno osebo za intervencijo: Prosim Vas, pomagajte mi, jaz ne morem več dalje. Za 3 člansko družino prejemam 1000 din in s tem denarjem naj živimo, naj se oblačimo in si naj nabavljamo inventar. Pomagajte mi, da vsaj napredujem, saj čakam že 3 leta na IX. skupino!

In tako vzklika stotine in stotine drugih obupanih družinskih očetov, ki zamaž čakajo na višjo skupino, ki jim pripada po zakonu.

Upamo, da klic g. poslanca ne bo ostal »klic vpijočega v puščavi« in trdno smo prepričani, da jih je med poslanci še več, ki razumejo našo borbo za izboljšanje gnotnega položaja. Pridružujemo se v polni meri izvajanjem g. Dolenca ter upravičeno kliče, da iskreno želimo, da v bodoče o rednem napredovanju, ne bi bilo treba več govoriti.

-a.

Obrazi z zborovanja.

Zgoraj: Župančič, Kobilica, Kranjčević, Mlekuž. Spodaj: Mahkota in Janežič.

Spoštovane tovarišice in tovariši! Prej nego dovršim bi hotel povedati še par besedi o tem, kako se naša organizacija — vsaj sedaj, dokler smo na najodgovornejših mestih mi, tov. Dimnik, tov. Todorovič in jaz, zadržim do politike, ker smo prav zaradi nje odkrito rečeno največ trpeli. Vam vsem je dobro znano, in prosim vas, da mi oprostite ker iznašam znane stvari, da se mi kot organizacija nikakor ne želimo baviti s politikom. Svrho in naloge svoje stanovske organizacije razumemo tako, kot sem razložil v začetku svojega govora. Toda prav zato, ker smo se pri svojem delu v stanovski organizaciji omejili na strogo stanovska in samo splošno narodna vprašanja, nočemo in ne moremo v njej trpeti nikakega tujega, neučiteljskega vpliva. Vsakdo izmed nas, pa naj pripada katerikoli stranki — in v našem stanovskem interesu je, da smo zastopani v vseh, za narodni napredek pozitivnih strankah — preneha biti pripadnik svoje politične stranke s tistim trenutkom, ko stopi v svoje stanovske vrste, ko deluje kot član svoje stanovske organizacije, a predvsem, ko deluje in nastopa kot njen predstavnik. Izven organizacije, kot državljani je vsak učitelj enak vsakemu drugemu državljanu in nikdo od nas ga ne bo vprašal za njegovo politično delo in prepričanje. Z zadovoljstvom lahko poudarim, da je isto misel iznesel v svojem govoru v narodni skupščini tudi naš vrhovni prosvetni šef, naš resorni minister g. Stevan Čirič.

V imenu središnega odbora naše učiteljske organizacije, v imenu hrvatskega učiteljstva, kakor tudi v svojem imenu vas pozdravljam vse tovarišice in tovariše, ki ste se tu zbrali, da proslavljate 70 letnico osnovanja svojih prvih učiteljskih društev. Izrekam priznanje in globoko zahvalo onim delavcem, ki so pred 7 desetletji postavili dobre temelje našemu delu in čestitam društvom, ki so naslednice tega velikega začetka. Živeli!

NADALJNIJ POTEG ZBOROVANJA

Tov. Kumelj pozdravlja zbor v imenu ljubljanske sekcije JUU ter poudarja uspehe učiteljske organizacije in zasluge učiteljskega dela. Ob 70 letnici je naša dolžnost, da se spomnimo vseh onih, ki so polagali temelje današnji organizaciji, ki jo čakajo seveda še vedno kljub ogromnemu razmahu in uspehom težavne naloge, ki jih ustvarja čas in prilike v državi.

Ker je predsednik izvršnega odbora tov. Dimnik obel, poda tov. Kranjčević situacijsko poročilo o delu in doseženih uspehih naše centrale. Poročilo je obsegalo sledeča vprašanja: Izvršni odbor pri predsedniku vlade — spomenica vseh stanovskih organizacij za zboljšanje našega materialnega položaja — stalnost — mesta nadzornikov in upraviteljev, razpisi, kvalifikacija — postavitev novincev, 1300 prostih mest — uzakonitev avtomatičnega napredovanja — rangna lista — popravek zaostalih napredovanj — predstava za doseg V. pol. skupine — disciplinski predpisi — sprememba premeštitve po službeni potrebi — novele k pravilniku šol. zakona — celibat — učiteljice matere — sodelovanje JUU in prosvetne uprave — učiteljski klubi — ekonomsko soc. zavarovanje učiteljstva.

Sledilo je predavanje tov. Jela Janežiča — 70 let učiteljske organizacije — zgodovinski pregled. Predavatelj prav zanimivo opiše položaj učitelja pred letom 1869. v letu 1869. ter po letu 1869., ko se je ustanovilo učiteljsko društvo za Kranjsko. Prav zanimivo je podal vse faze učiteljevanja v posameznih dobah od učitelja — mežnarja do današnjega učitelja.

napak današnje prakse in teorije in to: 1. Preozkorsčno in preveč enostransko pojmovanje vzgojnih problemov in učnih načel. 2. Vezanje čisto didaktičnih in metodičnih načel s politikom. 3. Preveliko poudarjanje posameznikov in premalo gledanje na skupnost. 4. Premalo avtoritete in premalo čuta odgovornosti.

Novi učni načrt naj ustreza:

1. Vrsti šole. 2. Krajevnim razmeram in potrebam. 3. Novejšim pedagoškim principom (načelo veselja; načelo manj snovi, več vzgoje; načelo otroške bližine; načelo delo; načelo celosti).

Kdo naj sestavlja učne načrte? Temeljna napaka je, da hočejo nekateri kar predstaviti inozemske načrte k nam. Učni načrt za kako šolo lahko dobro izdela le učitelj. Načrti naj bodo okvirni; podrobni se izdelajo na šoli.

Sedanje načrte naj bi ministrstvo ukinilo in izdalo smernice s predpisom tehnične snovi. Na osnovi tega naj se izdelajo krajevni okvirni in podrobni učni načrti.

V zvezi s predavanjem tov. Kobilice je bil sprejet naslednji

predlog

za način sestave novih učnih načrtov in izdajo učnih knjig za ljudske šole.

Sestava dobrega učnega načrta za kako narodno šolo v naši državi je problem, ki ga ne more rešiti enostavno ministrstvo prosvete z uradnim aktom, to je z uradno predpisanim učnim načrtom. Življenjski pogoji, način življenja in njegove potrebe, so pri našem narodu, kateremu naj narodna šola služi, in v naši državi tako različni, da je mogoče, da bi isti učni načrt enako služil narodnim koristim v vsakem kraju, v vsaki narodni šoli. Otroci v pastirskih vaseh, poljedelskih, industrijskih, rudniških krajih, v malih, večjih mestih in končno v vseh mestih, so si pač tako različni, da je za šole v tako različnih razmerah potrebnih tudi več načrtov. Ako upoštevamo še razne krajevne in ljudske razlike v življenju, je jasno, da mora imeti vsaka šola svoj poseben učni načrt, če hoče služiti življenjskemu smotru. Izdaja enotnega načrta za vso državo ne bo mogla prineči vsega, kar naš narod od ljudskega šolstva potrebuje.

Radi tega smatramo za upravičeno staviti sledeč predlog:

»Ministrstvo prosvete naj bi dosedanjí načrt za narodne šole ukinilo ter sestavilo mesto njega »smernice in navodila za sestavo krajevnih načrtov za ljudske šole.« V teh smernicah naj bi določeno predpisalo samo zahteve, ki se tičejo tehničnega pouka predmetov predvsem materinščine in računstva, za druge predmete pa naj bi izdalo samo smernice. Na osnovi teh odredb in smernic naj se sestavi potem okvirni in podrobni učni načrt za vsako šolo v državi posebej. Ta načrta naj sestavi potem učiteljstvo na vsaki šoli ozirajoč se pri tem na način življenja in potrebe v kraju ter upoštevajoč sodobne pridobitve v pedagogiki in mladinoslovju. Tako sestavljeni učni načrti se lahko potem med seboj primerjajo, toda samo oni, ki so sestavljeni za enako ali slično organizirane šole s sličnimi krajevnimi razmerami in potrebami. Po najmanj dvoletni preizkušnji in eventualnih dopolnitvah in izpopolnitvah teh načrtov (katerih sestava bi tudi trajala eno leto), naj jih potrdi (okvirne in podrobne) sreski šolski nadzornik. Po tej potrditvi naj bi imeli učni načrti obvezno moč, ali samo za dotično šolo, za katero so bili sestavljeni. — Najboljše sestavljeni načrti se lahko tudi nagrade.